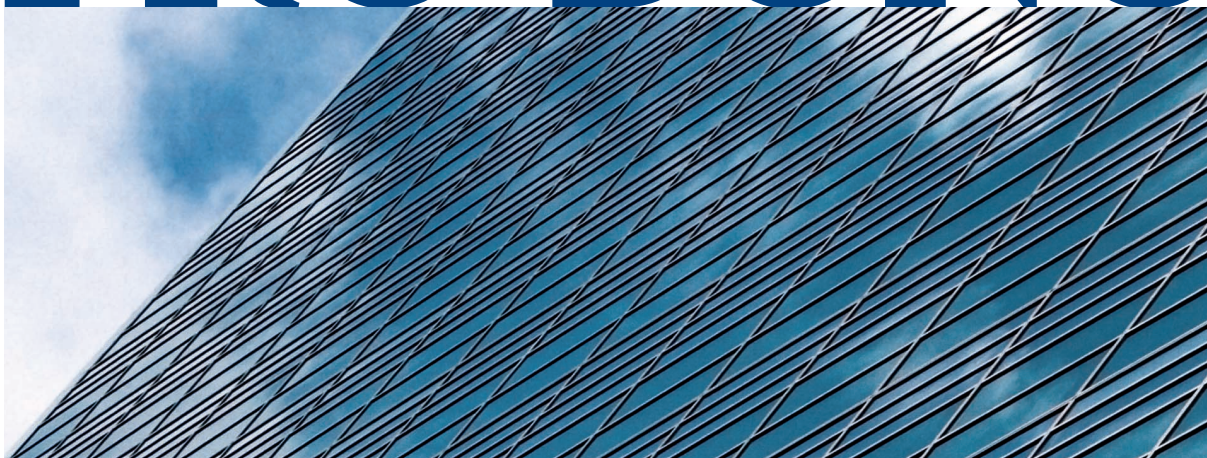

UIC ČARNOGURSKÝ PRO BONO

10/2010

1. ZMENY NIEKTORÝCH OBLASTÍ SPOLOČNÉHO SYSTÉMU DANE Z PRIDANEJ HODNOTY

Smernica Rady EÚ zaviazala členské štáty únie zmeniť niektoré oblasti spoločného systému dane z pridanej hodnoty, najmä oblasti týkajúce sa pravidiel fakturácie. Implementáciou smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky bude dotknutá najmä oblasť fakturovania elektronickými prostriedkami, lehoty na vyhotovenie faktúr, okruh údajov povinne uvádzaných vo faktúrach a odstránené by mali byť prekážky pri rovnakom zaobchádzaní s papierovými a elektronickými faktúrami.

2. REFORMA EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Rada Európy v roku 2004 prijala Protokol č. 14 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý vstúpil do platnosti dňa 1. júna 2010. Účelom prijatia uvedeného protokolu bolo zefektívnenie fungovania Európskeho súdu pre ľudské práva a upravenie nových podmienok prijatia individuálnej sťažnosti. Protokol tiež vyjadril možnosť pre pristúpenie Európskej únie k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. EURÓPSKA ÚPRAVA SOCIÁLNYCH VECÍ

Sociálne veci tvoria dôležitú súčasť európskeho práva. Najdôležitejšími oblasťami sociálnych vecí na európskej úrovni je sociálne zabezpečenie, dôchodkové zabezpečenie, ale aj úprava materskej dovolenky. Radi by sme Vás preto oboznámili s najnovším právnym stavom v uvedených oblastiach.

4. NOVELIZÁCIA V OBLASTI EUROFONDOV

Súčasná finančná a hospodárska kríza postavila úniu pred veľké výzvy. Napriek tomu, že už dávnejšie boli prijaté dôležité opatrenia na vyváženie negatívnych účinkov krízy, začína trh práce a občania účinky krízy pociťovať v mnohých smeroch až teraz. Zvyšuje sa tlak na vnútroštátne finančné zdroje a na jeho zmiernenie boli prijaté opatrenia prostredníctvom maximálneho a optimálneho využitia finančných prostriedkov poskytovaných úniou.

5. EURÓPSKA ÚPRAVA BEZPEČNOSTNEJ OCHRANY LETISKA

Udalosti zo dňa 11. septembra 2001 mali veľký vplyv na úpravu bezpečnostnej ochrany letectva, či už na vnútroštátnej alebo európskej úrovni. Proces zaistenia väčšej bezpečnosti v uvedenej oblasti na európskej úrovni prebieha dodnes, čoho znakom je aj prijatie Nariadenia Európskej komisie č. 185/2010 o ustanovení podrobných opatrení na vykonávanie spoločných základných noriem bezpečnostnej ochrany civilného letectva a Nariadenia Európskej komisie č. 72/2010, ktorým sa ustanovujú postupy vykonávania inšpekcií Komisie v oblasti bezpečnostnej ochrany letectva.

6. KORIDORY NÁKLADNEJ ŽELEZNIČNEJ DOPRAVY

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 913/2010 o európskej železničnej sieti pre konkurencieschopnú nákladnú dopravu upravuje predovšetkým vytvorenie koridorov nákladnej dopravy. Koridory majú zabezpečiť vhodné podmienky a bezproblémový prechod z jednej vnútroštátnej siete do druhej. Zavedenie koridorov má slúžiť na zabezpečenie konkurencieschopnosti s ostatnými druhmi nákladnej dopravy.

ZMENY NIEKTORÝCH OBLASTÍ SPOLOČNÉHO SYSTÉMU DANE Z PRIDANEJ HODNOTY

Smernica Rady 2010/45/EÚ (ďalej len „novela“ alebo „novela smernice“), ktorou sa mení a dopĺňa Smernica Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, bola prijatá z dôvodu technologického rozvoja v oblasti elektronickej fakturácie a s tým súvisiacej potreby novelizovať predmetnú oblasť, ako aj z dôvodu potreby zjednodušenia predpisov týkajúcich sa dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) za účelom zlepšenia fungovania vnútorného trhu.

priradenie faktúry k príslušnému poskytnutiu služby alebo dodaniu tovaru.

Novela smernice tiež zaväzuje členský štát upraviť možnosť zdaniteľných osôb vyhotovovať **zjednodušenú faktúru** za predpokladu, že (1) suma uvedená na faktúre **nie je vyššia ako 100 Eur** alebo ekvivalent tejto sumy v národnej mene, **alebo** (2) vyhotovená faktúra je **dokumentom alebo oznámením, ktoré mení pôvodnú faktúru**. Uvedené však neplatí v prípade, ak je podľa smernice potrebné faktúry vyhotovovať napr. pri oslobodení od dane pri dodaní tovaru podľa článku 138 smernice. V zjednodušenej faktúre budú musieť byť uvedené aspoň nasledujúce údaje: (1) **dátum vyhotovenia**, (2) **identifikácia zdaniteľnej osoby**, ktorá dodáva tovar, resp. poskytuje služby, (3) **označenie druhu dodaného tovaru alebo poskytnutých služieb**, (4) **výška DPH**, ktorá sa má zaplatiť, alebo údaje potrebné na jej výpočet a (5) ak vyhotovená faktúra je dokladom alebo oznámením, ktoré mení pôvodnú faktúru, osobitný a jednoznačný odkaz na pôvodnú faktúru a konkrétne údaje, ktoré sa menia.

Zjednodušená faktúra

Pri dodaní tovaru z iného členského štátu novela ustanovila členskému štátu upraviť povinnosť vystavenia faktúry tak, aby **faktúru bolo možné vystaviť najneskôr v 15. deň** mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom zdaniteľná udalosť nastala. Právo zdaniteľných osôb **vyhotovovať súhrnné faktúry** smernica zúžila len na tie súhrnné faktúry, pri ktorých vzniká daňová povinnosť na samostatné dodanie tovarov alebo služieb uvedených v súhrnnej faktúre v tom istom kalendárnom mesiaci.

Novela tiež zaviazala členské štáty rozšíriť **povinný obsah faktúry**. Faktúra by okrem už stanovených náležitostí mala obsahovať aj (1) označenie „**DPH sa uplatňuje na základe platieb**“, ak daňová povinnosť vzniká v čase prijatia platby a právo odpočítať daň vzniká

Obsahové náležitosti faktúry

Elektronická faktúra Pojem **elektronická faktúra** vymedzuje smernica ako faktúru, ktorá obsahuje údaje požadované v smernici (napr. dátum vyhotovenia faktúry, úplné meno a adresu zdaniteľnej osoby a odberateľa, množstvo a druh dodaného tovaru alebo rozsah a druh poskytnutých služieb, dátum, kedy sa uskutočnilo alebo ukončilo dodanie tovaru alebo poskytovanie služieb) a ktorá bola vyhotovená a prijatá v akomkoľvek elektronickej formáte.

Podľa predchádzajúcej právnej úpravy bolo možné faktúru **posielať alebo sprístupňovať elektronicky** za predpokladu, že (1) bola **zabezpečená elektronickým podpisom** v zmysle článku 2 bodu 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/93/ES zo dňa 13. decembra 1999 o rámci spoločenstva pre elektronicke podpisy, **alebo** (2) bola **zaslaná prostredníctvom elektronickej výmeny údajov** tak, ako ju vymedzuje článok 2 odporúčania Komisie 1994/820/ES zo dňa 19. októbra 1994 týkajúceho sa právnych aspektov elektronickej výmeny dát. Okrem uvedených spôsobov bolo možné faktúru posielať alebo sprístupňovať iným spôsobom len za predpokladu, že s tým dotknutý členský štát súhlasí. Novelou boli uvedené **podmienky rozšírené** o možnosť vyhotovenia faktúry v elektronickej forme za predpokladu zabezpečenia vierohodnosti pôvodu, neporušenosti obsahu a čitateľnosti faktúry akoukoľvek kontrolou riadenia, ktorou sa dosiahne spoľahlivé

vtedy, keď vzniká daňová povinnosť v súvislosti s daňou, ktorá je odpočítateľná, (2) označenie „vyhotovenie faktúry odberateľom“, ak odberateľ, ktorý prijíma dodanie, vyhotovuje faktúru namiesto dodávateľa alebo poskytovateľa, (3) označenie „prenesenie daňovej povinnosti“, ak je DPH povinný platiť odberateľ, (4) označenie „úprava zdaňovania prirážky - cestovné kancelárie“, ak sa uplatňuje úprava zdaňovania prirážky na cestovné kancelárie, (5) označenie „úprava zdaňovania prirážky - použitý tovar“, „úprava zdaňovania prirážky - umelecké diela“ alebo „úprava zdaňovania prirážky - zberateľské predmety a starožitnosti“ v závislosti od príslušného tovaru, ak sa uplatňuje jedna z osobitných úprav uplatniteľných na použitý tovar, umelecké diela, zberateľské predmety a starožitnosti.

Pravidlá fakturácie

Novozavedeným článkom 219a sa zmenia pravidlá fakturácie. Fakturácia podľa uvedeného ustanovenia bude podliehať pravidlám uplatňovaným v členskom štáte, v ktorom sa dodanie tovaru alebo poskytnutie služby uskutočnilo. Ak napríklad tovar bude odosielať alebo prepravovať dodávateľ, nadobúdateľ alebo tretia osoba, za miesto dodania sa bude považovať miesto, kde sa tovar nachádza v čase začatia odoslania alebo prepravy tovaru nadobúdateľovi. Z uvedeného pravidla však budú existovať aj výnimky. Fakturácia bude podliehať pravidlám uplatňovaným v členskom štáte, v ktorom má dodávateľ alebo poskytovateľ zriadené sídlo svojej ekonomickej činnosti alebo v ktorom má stálu prevádzkareň, z ktorej sa dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb uskutočňuje, alebo ak takéto sídlo ekonomickej činnosti alebo stála prevádzkareň neexistujú, v členskom štáte, v ktorom má dodávateľ alebo poskytovateľ trvalý pobyt alebo v ktorom sa obvykle zdržiava, za predpokladu, že (1) dodávateľ alebo poskytovateľ nebude usadený v členskom štáte, v ktorom sa dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb uskutočnilo, alebo jeho prevádzkareň v danom členskom štáte nebude zasahovať do dodávania tovaru alebo poskytovania služieb, a ak osobou povinnou platiť DPH bude osoba, ktorej sa tovar dodáva alebo služby poskytujú; uvedené však nebude

platiť, ak bude faktúru vyhotovovať odberateľ, alebo (2) dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb sa podľa smernice nepovažuje za uskutočnené v rámci EÚ.

Novela smernice dala tiež členskému štátu oprávnenie vyžadovať uchovávanie faktúr v pôvodnej podobe, či už papierovej alebo elektronickej. V prípade elektronických faktúr bude môcť členský štát vyžadovať aj elektronické uchovávanie údajov zaručujúcich vierohodnosť pôvodu faktúr a neporušenosť ich obsahu. Ak bude zdaniteľná osoba uchovávať faktúry elektronicke, príslušné orgány členského štátu, v ktorom je usadená, a aj príslušné orgány členského štátu, kde je splatná, ak je splatná v inom členskom štáte, budú mať na účely kontroly právo na prístup k týmto faktúram, na ich sťahovanie a používanie.

Členské štáty môžu v rámci voliteľnej úpravy ustanoviť právo odkladu započítania dane zdaniteľnej osoby, až kým nie je DPH z dodaného tovaru alebo poskytnutých služieb zaplatená dodávateľovi tovaru alebo poskytovateľovi služieb. Uvedené právo je však možné upraviť iba zdaniteľnej osobe, ktorej vzniká daňová povinnosť výlučne najneskôr v deň prijatia platby, a to do výšky sumy založenej na ročnom obrate zdaniteľnej osoby, pričom limit nesmie byť vyšší ako 500 000 Eur alebo ekvivalent tejto sumy v národnej mene. Členské štáty môžu zvýšiť uvedený limit až do výšky 2 000 000 Eur alebo ekvivalent tejto sumy v národnej mene po konzultácii s Výborom pre DPH.

Členské štáty únie majú povinnosť transponovať smernicu do svojho právneho poriadku najneskôr do dňa 31. decembra 2012.

Oblasť dane z pridanej hodnoty bola na európskej úrovni okrem uvedenej smernice upravená aj inými právnymi predpismi. Jednalo sa napr. o Smernicu Rady 2008/9/ES zo dňa 12. februára 2008, ktorou sa ustanovujú podrobné pravidlá pre vrátenie dane z pridanej hodnoty, o ktorej sme Vás informovali v bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO 03/2010.

Odklad započítania dane

REFORMA EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Potrebou reformy Európskeho súdu pre ľudské práva sa Rada Európy zaoberala už dlhší čas. Protokol č. 14 (ďalej len „protokol“) k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) bol síce prijatý už v roku 2004, ale z dôvodu ratifikácie poslednou krajinou, Ruskou federáciou, nadobudol platnosť až dňa 1. júna 2010.

Zmena funkčného obdobia sudcov

Protokol prostredníctvom nového znenia článku 23 dohovoru zmenil funkčné obdobie sudcov. Podľa pôvodného znenia boli sudcovia volení na **6 rokov**, pričom mohli byť zvolení aj opätovne. Po novom sú sudcovia volení na **9 rokov** bez možnosti opätovného zvolenia. Skončenie funkčného obdobia sudcov dovŕšením 70-teho roku veku ostalo zachované. Sudcom, ktorí v deň nadobudnutia platnosti protokolu vykonávali svoje prvé funkčné obdobie, bolo funkčné obdobie predĺžené tak, aby spolu trvalo **9 rokov**. Ostatným sudcom bolo funkčné obdobie **predĺžené o 2 roky**.

Rozhodovanie samosudcom

Novým znením článku 26 dohovoru bolo zavedené rozhodovanie súdnych prípadov **samosudcom**. Samosudca môže **individuálnu sťažnosť** podanú podľa článku 34 dohovoru (ďalej len „sťažnosť“) **vyhlásiť za neprijateľnú** podľa článku 35 dohovoru, alebo ju podľa článku 37 dohovoru **vyčiarknuť zo zoznamu prípadov pred súdom**, ak je takéto rozhodnutie možné urobiť bez ďalšieho preskúmania. Rozhodnutie samosudcu podľa uvedených článkov je konečné. Ak samosudca nevyhlási sťažnosť za neprijateľnú alebo ju nevyčiarkne zo zoznamu prípadov pred súdom, je povinný sťažnosť **postúpiť výboru alebo komore** na ďalšie preskúmanie. Samosudca pri vykonávaní svojej funkcie nesmie posudzovať sťažnosť smerujúcu proti vysokej zmluvnej strane, za ktorú bol ako sudca zvolený.

Nová kompetencia výborov

Zmena sa dotkla aj **kompetencií výborov**. Výbor podľa pôvodnej právnej úpravy mohol sťažnosť jednoducho vyhlásiť za neprijateľnú alebo ju vyčiarknuť zo

zoznamu prípadov. Uvedená kompetencia výboru zostala zachovaná, ale zároveň mu pribudla ďalšia kompetencia, a to **vyhlásiť sťažnosť za prijateľnú**, pričom zároveň **vynesie rozsudok vo veci**, ak sa základná otázka v danom prípade, týkajúca sa výkladu alebo uplatňovania dohovoru alebo jeho protokolov, už stala súčasťou ustálenej judikatúry súdu. Ak výbor nevyhlási sťažnosť za neprijateľnú, ani ju nevyčiarkne zo zoznamu prípadov, je povinný sťažnosť **postúpiť komore**.

Nárast neoprávnených sťažností by malo znížiť nové znenie ustanovenia článku 35 ods. 3 dohovoru. Podľa uvedeného ustanovenia môže Európsky súd pre ľudské práva vyhlásiť **sťažnosť za neprijateľnú** aj vtedy, ak sťažovateľ nebol významným spôsobom znevýhodnený, iba ak si rešpektovanie ľudských práv vymedzených v dohovore a jeho protokoloch vyžaduje preskúmanie podstaty sťažnosti a za predpokladu, že žiaden prípad nemôže byť odmietnutý z dôvodu, že nebol riadne posúdený vnútroštátnym súdom. Uvedené ustanovenie sa však **nevzťahuje** na sťažnosti prijaté **pred 1. júnom 2010**, pričom **počas 2 rokov** od uvedeného dátumu môže ustanovenie uplatňovať **iba komora a veľká komora súdu**.

Výkon rozsudkov bol precizovaný novým znením článku 46 dohovoru. Pôvodná úprava neustanovovala postup Výboru ministrov po doručení právoplatného rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva. Podľa platnej právnej úpravy, ak Výbor ministrov dospeje k záveru, že dohľad nad výkonom právoplatného rozsudku bráni problém spojený s výkladom rozsudku, môže vec postúpiť súdu so žiadosťou o rozhodnutie v otázke výkladu. Na prijatie takéhoto rozhodnutia je potrebná dvojtretinová väčšina hlasov zástupcov oprávnených zasadať vo Výbore ministrov. Ak Výbor ministrov zastane názor, že sa zmluvná strana dohovoru **neriadi právoplatným rozsudkom** vo veci, ktorej je stranou, môže postupovať tak, že **(1) doručí**

Neprijateľná sťažnosť

Výkon rozsudkov

oznámenie zmluvnej strane a (2) rozhodnutím prijatým dvojtretinovou väčšinou zástupcov oprávnených zasadať vo Výbore ministrov **postúpi súdu otázku**, či došlo k nerešpektovaniu právoplatného rozsudku zmluvnou stranou. Ak súd zistí takéto nerešpektovanie, postúpi vec Výboru ministrov na zváženie, aby navrhol opatrenia, ktoré by mali byť prijaté.

Pristúpenie EÚ k dohovoru Protokol rieši aj **možnosť pristúpenia Európskej únie k dohovoru**. Novým znením **článku 59 ods. 2** dohovoru Rada Európy explicitne vyjadrila, že Európska únia môže pristúpiť k dohovoru. Otázku pristúpenia k dohovoru rieši

Európska únia v článku 6 Zmluvy o Európskej únii ako aj v Protokole č. 8 k Zmluve o Európskej únii. Uvedenými ustanoveniami však Európska únia k dohovoru ešte nepristúpila. Na pristúpenie je potrebná zmluva medzi Radou Európy a Európskou úniou, ktorá zatiaľ nebola uzavretá.

Novelizovaný dohovor sa vzťahuje na **sťažnosti prijaté po 1. júni 2010** ako aj na všetky **súdom prejednávane sťažnosti**, ktoré boli podané na Európsky súd pre ľudské práva pred uvedeným dátumom a na **rozsudky, na ktorých výkon dohliada Výbor ministrov**.

EURÓPSKA ÚPRAVA SOCIÁLNYCH VECÍ

Oblasť sociálnych vecí patrí na úrovni Európskej únie (ďalej len „EÚ“) do práv vyplývajúcich zo základných slobôd EÚ. Jednou z najdôležitejších oblastí sociálnych vecí je právo na sociálne zabezpečenie. Keďže predmetné právo je v každom členskom štáte Európskej únie (ďalej len „členský štát“) upravené vnútroštátnymi predpismi, v prípade pobytu občana EÚ a prípadného vykonávania zárobkovej činnosti v domovskom štáte je aplikácia vnútroštátnych právnych predpisov zrejماً. V prípade cezhraničného prvku, keď pobyt osoby a činnosť, na vykonávanie ktorej by sa mal vzťahovať vnútroštátny právny predpis upravujúci sociálne zabezpečenie, sa nachádzajú v rôznych členských krajinách EÚ, je postup upravený **Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004** zo dňa 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení **Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009** zo dňa 16. septembra 2009 (ďalej len „nariadenie“ alebo „nariadenie o sociálnom zabezpečení“) a vykonávacím **Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2009** zo dňa 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania Nariadenia č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. Predmetné nariadenia nadobudli **platnosť dňa 1. mája 2010**.

Účelom nariadenia je predovšetkým určiť pôsobnosť príslušného právneho poriadku členského štátu tak, aby nedochádzalo k nedoriešeným kolíznym situáciám s európskym prvkom. Nariadenie sa z pohľadu vecnej pôsobnosti vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú **(1) nemocenských dávok, (2) dávok v materstve a rovnocenných dávok v otcovstve, (3) dávok v invalidite, (4) dávok v starobe, (5) pozostalostných dávok, (6) dávok v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania, (7) podpôr pri úmrtí, (8) dávok v nezamestnanosti, (9) pred dôchodkových dávok a (10) rodinných dávok**. Naopak, nariadenie sa nevzťahuje na sociálnu a zdravotnú pomoc alebo systémy dávok obetiam vojny alebo jej dôsledkov. Personálne sa nariadenie vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých a na pozostalých po osobách, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov, keď sú ich pozostalí štátnymi príslušníkmi členského štátu alebo osobami bez štátnej príslušnosti, alebo utečencami

Vecná a personálna pôsobnosť

s bydliskom v jednom z členských štátov.

Príslušnosť právneho poriadku

Okrem vecnej a personálnej pôsobnosti vymedzuje nariadenie aj všeobecné a osobitné **pravidlá určenia príslušnosti právneho poriadku** členského štátu. Medzi najdôležitejšie všeobecné pravidlo patrí ustanovenie, že osoby môžu podliehať **len právnym predpisom jedného členského štátu**. Ďalším všeobecným pravidlom je určenie právneho poriadku členského štátu nasledovne: **(1) osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba** v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu, **(2) štátny zamestnanec** podlieha právnym predpisom členského štátu, ktorého štátna správa ho zamestnáva, **(3) osoba, ktorá mala bydlisko v inom členskom štáte** a ktorá prijíma **dávku v nezamestnanosti**, podlieha právnym predpisom tohto členského štátu, **(4) osoba** povolaná alebo opätovne povolaná na **výkon služby v ozbrojených silách alebo výkon civilnej služby** členského štátu podlieha právnym predpisom tohto členského štátu **a (5) iná osoba**, na ktorú sa nevzťahujú ustanovenia bodov 1 až 4, podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia nariadenia zaručujúce tejto osobe dávky podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov.

Osobitné pravidlá ustanovené v **článku 12** nariadenia upravujú **výnimky zo všeobecnej zásady**, pričom sa vzťahujú na zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré dočasne vykonávajú svoju činnosť v inom členskom štáte. Ak bol **zamestnanec vyslaný zamestnávateľom** do iného členského štátu na vykonávanie práce a očakávané trvanie práce zamestnanca v tomto inom členskom štáte **nepresahuje 24 mesiacov**, pričom zamestnanec tam nie je vyslaný, aby nahradil inú osobu, takýto zamestnanec naďalej podlieha právnym predpisom prvého členského štátu. Za rovnakých podmienok bude právnym predpisom podliehať **samostatne zárobkovo činná osoba**, ktorá vykonáva podobnú činnosť v inom členskom štáte.

Okrem uvedených pravidiel upravuje nariadenie v **hlave III nárok na osobitné dávky**, napr. nemocenské dávky, dávky v materstve, dôchodok a pod., pričom upravuje postup určenia právneho poriadku členského štátu, ktorý sa na uvedené dávky a ich vyplácanie vzťahuje. Základnými kritériami sú predovšetkým **(1) bydlisko** oprávnenej osoby **a (2) prechodný pobyt** oprávnenej osoby v inom členskom štáte mimo bydliska. Okrem uvedených otázok nariadenie o sociálnom zabezpečení upravuje napríklad aj otázky spolupráce medzi príslušnými orgánmi členských štátov a ochranu osobných údajov. Konkrétnu aplikáciu ustanovení nariadenia ako aj precizovanie niektorých ustanovení nariadenia upravuje Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2009 zo dňa 16. septembra 2009, ktorým sa určuje postup vykonávania Nariadenia č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

Oblasť dôchodkového zabezpečenia je v slovenskom právnom poriadku upravená zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a zákonom č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov. **Dôchodkový systém** na Slovensku sa skladá z troch pilierov: **(1) prvý pilier** - priebežný, **(2) druhý pilier** - starobné dôchodkové sporenie, **(3) tretí pilier** - doplnkové dôchodkové sporenie. Dôchodkové zabezpečenie ako aj dôchodkový systém sú v kompetencii jednotlivých členských štátov, EÚ do nich nezasahuje. Nakoľko však finančná a hospodárska kríza nepriamo zasiahla aj oblasť dôchodkového zabezpečenia, Európska komisia vydala dňa 7. júla 2010 tzv. **Zelenú knihu** s podtitulom „Snaha o primerané, trvalo udržateľné a bezpečné európske dôchodkové systémy“. Európska komisia v Zelenéj knihe konštatuje, že vplyv výdavkov na dôchodky má vplyv aj na verejné financie, pričom negatívny vplyv na jeden členský štát môže mať vážne následky aj pre iné členské štáty.

Podľa vyjadrenia Európskej komisie sa Zelenou knihou otvorila európska debata vo forme rozsiahlej a včasnej diskusie o kľúčových výzvach, ktorým čelia

**Zelená kniha
- európske
dôchodkové systémy**

jednotlivé dôchodkové systémy a o tom, ako EÚ môže podporiť členské štáty v ich úsilí o poskytovanie primeraných a trvalo udržateľných dôchodkov. Európska komisia sa v Zelenej knihe zameriava na hlavné témy, ktorými sú **(1) starnutie obyvateľstva, (2) zmeny v dôchodkových systémoch a (3) dosah finančnej a hospodárskej krízy**. Európska komisia tiež konštatovala dlhodobjší vplyv finančnej a hospodárskej krízy na dôchodkové systémy, čo by mohlo ovplyvniť aj reformné dôchodkové programy. V dôsledku krízy sa objavili ďalšie problémy, ktoré si vyžadujú riešenie, a to **(1) potreba reforiem, ktoré zlepšia trvalú udržateľnosť verejných financií, (2) väčší dôraz na zvýšenie skutočného veku odchodu do dôchodku, (3) revízia regulácie kapitalizačných dôchodkových systémov a (4) potreba zabezpečiť účinnú a inteligentnú reguláciu finančného trhu** vzhľadom na narastajúci význam dôchodkových fondov.

Zelená kniha určila priority pre potrebnú modernizáciu politiky dôchodkového zabezpečenia. Za najdôležitejšie otázky modernizácie považuje **(1) primeranosť a trvalú udržateľnosť dôchodkov, (2) dosiahnutie trvalo udržateľnej rovnováhy medzi časom stráveným v práci a na dôchodku, (3) odstránenie prekážok pri mobilitě v rámci EÚ, (4) bezpečnejšie a transparentnejšie dôchodky a lepšiu informovanosť**. Najdôležitejším návrhom Európskej komisie je predovšetkým **zvýšenie veku odchodu do dôchodku**. Európska komisia považuje súčasný systém dohľadu EÚ nad dôchodkovými systémami členských štátov za roztrieštený a nekompletný. Nevylučuje pritom, že navrhne harmonizáciu dôchodkových systémov v celej EÚ. **Zelená kniha nie je** pre členské krajiny **právne záväzná**, tvorí však podklad pre rozprúdenie diskusie na tému dôchodkových systémov na úrovni EÚ. Po vyvodení záverov z diskusií môže Európska komisia vydať Bielu knihu, ktorá už bude obsahovať konkrétne návrhy pre uvedenú oblasť.

Právo žien na **materskú dovolenku** je na európskej úrovni upravené **Smernicou Rady 92/85/EHS** zo dňa 19. októbra 1992 o zavedení opatrení na podporu

zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok. Dňa 20. októbra 2010 bol Európskym parlamentom v prvom čítaní schválený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa predmetná smernica mení a dopĺňa. Najdôležitejšou navrhovanou zmenou je **predĺženie minimálnej doby materskej dovolenky zo 14 na 20 týždňov**, čo je pre matky priaznivejšie než Európskou komisiou **pôvodne navrhovaných 18 týždňov**. Počas celej materskej dovolenky by mala byť matkám hradená **dávka vo výške poslednej mesačnej mzdy alebo priemernej mesačnej mzdy**, pričom členské štáty by mohli určiť obdobie, za ktoré sa priemerná mesačná mzda vypočítava. Z celkovej dĺžky materskej dovolenky si matka povinne musí vybrať **6 týždňov po narodení dieťaťa**, zvyšok materskej dovolenky si môže vybrať pred alebo po pôrode. V krajinách, v ktorých je uplatňovaná **rodičovská dovolenka, sa 4 týždne z rodičovskej dovolenky môžu chápať ako materská dovolenka**, pričom dávka za rodičovskú dovolenku by mala byť **minimálne vo výške 75 % poslednej mesačnej mzdy alebo priemernej mesačnej mzdy**.

Návrh smernice tiež počíta so zavedením **otcovskej dovolenky**. Mala by trvať minimálne **2 týždne**, čerpať by sa mala **počas materskej dovolenky** matky dieťaťa. Smernicou by sa tiež mali upraviť niektoré zamestnanecké práva žien.

Prepúšťanie tehotných žien zo zamestnania by malo byť zakázané po dobu **od začiatku tehotenstva do minimálne 6 mesiacov** po skončení materskej dovolenky. Žena, ktorá sa po materskej dovolenke vráti do zamestnania, má mať právo vrátiť sa na **predchádzajúce pracovné zaradenie alebo na ekvivalentný post** s rovnakým platovým ohodnotením, rovnakou pracovnou kategóriou a rovnakými pracovnými povinnosťami, ako mala pred materskou dovolenkou. Tehotným pracovníčkam **nesmie byť 10 týždňov pred termínom pôrodu nariadená práca v nočnej zmene ani práca nadčas**. Uvedené má platiť aj **(1) počas obdobia po pôrode, (2) počas obdobia, keď matka dieťa kojí**

a (3) v prípade zdravotných problémov matky alebo nenarodeného dieťaťa. Zmeny prijaté Európskym parlamentom sú pre matky priaznivejšie ako pôvodný návrh Európskej komisie. Schválený návrh smernice ešte nie je platný, musí ho schváliť Rada EÚ.

O zmenách v oblasti sociálnych vecí pripravovaných na pôde NR SR sme Vás informovali v [bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO 09/2010](#).

NOVELIZÁCIA V OBLASTI EUROFONDŮ

Dňa 16. júna 2010 bolo v Štrasburgu prijaté [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 539/2010](#), ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa upravujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, týkajúce sa zjednodušenia určitých požiadaviek a ustanovení v oblasti finančného riadenia (ďalej len „[novela nariadenia](#)“).

Nariadenie má za cieľ [uľahčiť riadenie finančných prostriedkov poskytovaných úniou](#), pomôcť urýchliť investície v členských štátoch a regiónoch a zvýšiť vplyv týchto prostriedkov na ekonomiku.

Európsky fond pre regionálny rozvoj

Cieľom Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (ďalej len „[EFRR](#)“) je posilniť hospodársku a sociálnu kohéziu v rámci Európskej únie [vyrovnávaním regionálnej nerovnováhy](#). [EFRR financuje \(1\)](#) priamu pomoc na investície do spoločností (najmä investície pre malé a stredné podniky) s cieľom vytvárať trvalo udržateľné pracovné miesta, [\(2\)](#) infraštruktúry spojené najmä s výskumom a inováciou, telekomunikáciami, životným prostredím, energetikou a dopravou, [\(3\)](#) finančné nástroje (fondy rizikového kapitálu, fondy miestneho rozvoja, atď.) s cieľom podporiť regionálny a miestny rozvoj a napomáhať spolupráci medzi mestami a regiónmi, [\(4\)](#) opatrenia technickej pomoci.

Európsky sociálny fond

Európsky sociálny fond (ďalej len „[ESF](#)“) podporuje aktivity, ktoré rozvíjajú [ľudský potenciál a vytvárajú podmienky na zvýšenie zamestnanosti](#). ESF bol zriadený v roku 1957 Rímskou zmluvou

o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva a zo všetkých štrukturálnych fondov je najstarší. Pomáha zvyšovať kvalifikáciu uchádzačov o zamestnanie, zamestnancom a podnikom vyrovnáť sa s novými požiadavkami v profesiách. Podporuje [pracovné začlenenie sa mladých](#) ľudí a osôb vracajúcich sa na trh práce a pomáha vytvárať nové pracovné príležitosti najmä pre znevýhodnené skupiny. Nenávratné finančné príspevky z ESF sú určené mestám, obciam, miestnej samospráve, orgánom štátnej správy, vzdelávacím inštitúciám, neziskovým organizáciám, podnikom a živnostníkom.

Kohézny fond (Cohesion Fund, ďalej aj „[KF](#)“) je jedným z mladších eurofondov a vznikol až v 90-tych rokoch 20. storočia ako [mimoriadny fond solidarity](#) pre štyri v tom období najmenej prosperujúce členské štáty - Grécko, Portugalsko, Írsko a Španielsko. Kohézny fond bol založený s cieľom prispieť zo strany Európskej únie [na financovanie infraštruktúrnych projektov v oblasti dopravy a životného prostredia](#). Financovanie z Kohézneho fondu zahŕňa projekty, finančne a technicky nezávislé etapy projektov, skupiny projektov alebo schémy projektov pre dopravnú a environmentálnu infraštruktúru. Financovať možno aj predbežné a technické štúdie, štúdie realizovateľnosti a technickej pomoci. Zodpovednosť za konečný výber projektov a stanovenie úrovne ich financovania nesie Európska komisia, ktorá posudzuje osobitne každý projekt.

Kohézny fond

Nariadenie Rady č. 1083/2006 definovalo v čl. 39 tzv. [veľké projekty](#).

Veľké projekty V zmysle uvedeného článku môžu EFRR a Kohézny fond ako súčasť operačného programu financovať výdavky na operáciu pozostávajúcu zo série prác, činností alebo služieb určených na samotné dosiahnutie nerozdeliteľnej úlohy presného hospodárskeho alebo technického charakteru, ktorá má jasne určené ciele a ktorej celkové náklady prevyšujú sumu 25 miliónov Eur v prípade životného prostredia a 50 miliónov Eur v ostatných oblastiach (ďalej len „veľké projekty“). Novela nariadenia **zjednotila výšku** celkových nákladov vo všetkých oblastiach, pričom ich **dolnú hranicu stanovila u veľkých projektov na 50 miliónov Eur**.

Novela nariadenia nanovo definovala **oblasť výdavkov**, ktoré môžu byť financované zo štrukturálnych fondov, ako súčasť predmetného operačného programu. Podľa novej úpravy sa jedná o **výdavky** na operáciu zahŕňajúce **príspevky na podporu akéhokoľvek z nasledujúcich nástrojov a fondov**: (1) nástrojov finančného inžinierstva pre podniky (najmä malé a stredné podniky) ako napr. rizikové kapitálové fondy, záručné fondy a pôžičkové fondy, (2) fondov rozvoja miest, t.j. fondov investujúcich do verejno-súkromných partnerstiev a iných projektov zahrnutých v integrovanom pláne pre trvalo udržateľný rozvoj miest, (3) fondov alebo iných motivačných schém poskytujúcich pôžičky, záruky na návratné investície alebo rovnocenné nástroje na energetickú efektívnosť a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov energie v budovách vrátane existujúcich obytných objektov.

Zmeny nastali aj v **dĺžke časového horizontu**, v ktorom **sa zachovávajú príspevky** z fondov, a to zavedením jednotnej lehoty. Podľa novej úpravy členský štát alebo riadiaci orgán zabezpečí, že pre operáciu zahŕňajúcu

investície do infraštruktúry alebo investície do výroby bude príspevok z fondov zachovaný iba vtedy, ak v období **piatich rokov** od jej ukončenia neprejde podstatnou zmenou, ktorá je spôsobená zmenou povahy vlastníctva položky infraštruktúry alebo ukončením výrobnnej činnosti, a ktorá ovplyvňuje povahu operácie alebo podmienky vykonávania operácie alebo poskytuje firme alebo orgánu verejnej správy neoprávnené zvýhodnenie. Členské štáty môžu **skrátit** predmetné obdobie **na tri roky** v prípadoch týkajúcich sa zachovania investícií malými a strednými podnikmi. V prípade identifikácie aspoň jednej z týchto skutočností, ktoré majú pôvod v ukončení produktívnej činnosti alebo v zmene povahy vlastníctva položky infraštruktúry, sa jedná o podstatnú zmenu projektu, príspevok z fondov teda zachovaný nebude. Riadiaci orgán bude povinný postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, napr. môže žiadať od prijímateľa vrátenie časti poskytnutého príspevku.

Úrok vygenerovaný platbami z operačných programov do fondov podľa článku 44 nariadenia **sa použije na financovanie** akéhokoľvek z nasledujúcich projektov a nástrojov: (1) projektov rozvoja miest v prípade fondov rozvoja miest, (2) nástrojov finančného inžinierstva pre malé a stredné podniky a, ako doplnila novela nariadenia, (3) aj v prípade fondov alebo iných motivačných schém poskytujúcich pôžičky, záruky na návratné investície alebo rovnocenné nástroje na energetickú efektívnosť a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov energie v budovách vrátane existujúcich obytných objektov.

O úprave štrukturálnych fondov sme Vás informovali už v **bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO 05/2010**.

EURÓPSKA ÚPRAVA

BEZPEČNOSTNEJ OCHRANY LETISKA

Účelom prijatia Nariadenia Európskej komisie č. 185/2010 o ustanovení podrobných opatrení na vykonávanie spoločných základných noriem bezpečnostnej ochrany civilného letectva (ďalej len „nariadenie“) bolo upraviť **(1) podrobné opatrenia** na vykonávanie spoločných základných noriem na zabezpečenie civilného letectva pred protiprávnym konaním, ktoré ohrozuje bezpečnosť civilného letectva a **(2) všeobecné opatrenia, ktoré dopĺňajú spoločné základné normy**. Spoločné základné normy sú uvedené v prílohe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 300/2008 o spoločných pravidlách v oblasti bezpečnostnej ochrany civilného letectva a o zrušení Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2320/2002.

Nariadenie sa vzťahuje na niekoľko oblastí ochrany bezpečnosti letectva, najmä na **(1) bezpečnostnú ochranu letiska**, **(2) príručné batožiny**, **(3) podané batožiny**, **(4) náklad a poštu**, **(5) poštové zásielky a materiály leteckého dopravcu**, **(6) dodávky potrebné počas letu**, **(7) letiskové dodávky**, **(8) prijímanie a odbornú prípravu zamestnancov** a **(9) bezpečnostné zariadenia**.

Ochrana letiska

Ochrana letiska sa má podľa nariadenia zabezpečiť niekoľkými opatreniami ako sú **(1) požiadavky kladené na projektovanie letiska**, najmä na vyhradené bezpečnostné priestory, **(2) kontrola prístupu osôb a vozidiel** na letisko, **(3) detekčná kontrola osôb iných ako cestujúcich**, **(4) dohľad, hliadky a iné fyzické kontroly**. Nariadenie špecifikuje uvedené opatrenia a uvádza podrobné podmienky ich aplikácie. Ako príklad možno uviesť zavedenie prístupu do vyhradených bezpečnostných priestorov (tzv. gate) len osobe, ktorá sa preukáže **(1) platným palubným lístkom alebo jeho ekvivalentom**, **(2) platným identifikačným preukazom posádky**, **(3) platným letiskovým identifikačným preukazom**, **(4) platným identifikačným preukazom príslušného vnútroštátneho orgánu**, alebo **(5) platným**

identifikačným preukazom orgánu na monitorovanie súladu s nariadením a národným programom bezpečnostnej ochrany civilného letectva uznaného príslušným vnútroštátnym orgánom. Nariadenie upravuje aj podrobné požiadavky na povolenia na vstup, napr. letiskové identifikačné preukazy alebo identifikačné preukazy posádky.

Ochrana lietadla sa zaistuje prostredníctvom **(1) zabezpečenia** toho, aby osoby, ktoré usilujú o neoprávnený vstup, boli okamžite zastavené, **(2) zatvorenia vonkajších dverí lietadla**, **(3) elektronických prostriedkov**, ktoré neodkladne odhalia neoprávnený vstup. Ak sú vonkajšie dvere lietadla zatvorené a lietadlo sa nachádza v inej ako citlivej časti, ktorou je napr. miesto nástupu alebo výstupu cestujúcich, vonkajšie dvere lietadla musia **(1) mať odstránené pomôcky umožňujúce vstup**, **(2) byť zapečatené**, **(3) uzamknuté**, alebo **(4) monitorované**.

Ochrana lietadla

Podrobne je upravená aj **detekčná kontrola cestujúcich a príručnej batožiny**. Detekčná kontrola cestujúcich sa vykonáva **(1) ručnou prehliadkou alebo (2) rámovým detektorom kovov**. Ak pracovník detekčnej kontroly nevie určiť, či cestujúci nemá pri sebe zakázané predmety, **zamietne cestujúcemu vstup** do vyhradených bezpečnostných priestorov, alebo sa cestujúci znovu podrobí detekčnej kontrole. **Detekcia príručnej batožiny** sa vykonáva **(1) ručnou prehliadkou**, **(2) röntgenovým zariadením**, alebo **(3) zariadením systému detekcie výbušnín**. Pri podozrení z obsahu zakázaných vecí môže pracovník detekčnej kontroly **zamietnuť prepravu batožiny**, alebo sa vykoná opätovná detekčná kontrola batožiny. Ako doplnkové formy detekčnej kontroly batožín možno použiť aj psy na detekciu výbušnín a zariadenie na stopovú detekciu výbušnín.

Detekčná kontrola cestujúcich a batožiny

Detekčná kontrola batožiny podanej na prepravu, teda nie príručnej batožiny, sa vykonáva takými istými spôsobmi

ako detekčná kontrola príručnej batožiny. Okrem detekčnej kontroly cestujúcich a batožín sa vykonáva aj **detekčná kontrola tekutín, aerosólov a gélov**. Uvedená kontrola sa podľa nariadenia vykonáva (1) röntgenovým zariadením, (2) zariadením systému detekcie výbušnín, (3) zariadením na stopovú detekciu výbušnín, (4) testovacími pásikmi na chemickú reakciu, alebo (5) skenermi na tekutiny vo fľašiach. Ako doplnkové prostriedky detekčnej kontroly sa môžu používať aj ochutnávanie a testovanie na pokožke.

Tekutiny, aerosóly a gély, ktoré majú cestujúci pri sebe, možno **oslobodiť od detekčnej kontroly**, ak tekutiny, aerosóly a gély sú (1) **v samostatných nádobách** s objemom maximálne 100 mililitrov alebo ich ekvivalentoch, ktoré sú umiestnené do priehľadného plastového vrečka, ktoré sa dá opätovne zatvoriť, s objemom maximálne 1 liter, pričom obsah tohto plastového vrečka sa doň bez problémov zmestí a vrečko je úplne zatvorené, (2) **určené na použitie počas cesty** a sú potrebné zo zdravotného hľadiska alebo z dôvodu osobitných požiadaviek na stravovanie vrátane dojčenskej výživy; cestujúci je na požiadanie povinný predložiť dôkaz o pôvode tekutiny, na ktorú je udelená výnimka, (3) **získané v prevádzkových priestoroch letiska** za miestom, na ktorom sa kontrolujú palubné lístky, z obchodov podliehajúcich schváleným bezpečnostným postupom v rámci bezpečnostného programu letiska a pod podmienkou, že tekutina je zabalená v taške, ktorá je odolná proti manipulácii a obsahuje dostatočný dôkaz o zakúpení na letisku v daný deň, (4) **získané vo vyhradených bezpečnostných priestoroch** z obchodov podliehajúcich schváleným bezpečnostným postupom v rámci bezpečnostného programu letiska, (5) **získané v priestoroch iného letiska** Európskej únie pod podmienkou, že tekutina je zabalená v taške, ktorá je odolná proti manipulácii a obsahuje dostatočný dôkaz o zakúpení v prevádzkových priestoroch letiska v daný deň, alebo (6) **získané na palube lietadla** leteckého dopravcu Európskej únie pod podmienkou, že tekutina je zabalená v taške, ktorá je odolná proti manipulácii a obsahuje dostatoč-

ný dôkaz o zakúpení na palube lietadla v daný deň.

Do pozornosti Vám dávame **bulletin ULC Čarnogurský PRO BONO Špeciál** na tému spotrebiteľských zmlúv, v ktorom sme Vás informovali aj **o právach cestujúceho leteckej spoločnosti**.

Dodatok 4-C predmetného nariadenia uvádza taxatívny zoznam predmetov, ktoré je **zakázané prepravovať v príručnej batožine**. Jedná sa o (1) **palné a strelné zbrane** a iné prostriedky na vystrelenie náboja vrátane napodobenín, (2) **omračujúce zariadenia**, napr. elektrické paralyzátory, (3) **predmety s ostrým hrotom alebo ostrou hranou**, napr. nože s čepeľou dlhšou ako 6 cm, (4) **pracovné nástroje**, ktoré môžu spôsobiť vážne zranenie alebo môžu byť použité na ohrozenie bezpečnosti lietadla, (5) **tupé nástroje**, ktoré môžu pri údere spôsobiť vážne zranenie, (6) **výbušniny, zápalné látky a zariadenia**. V batožine podanej na leteckú prepravu sa podľa nariadenia nesmú prepravovať výbušniny, zápalné látky a zariadenia.

Dodržiavanie bezpečnostnej ochrany letectva môže Európska komisia kontrolovať prostredníctvom **inšpekcií**, ktorých postup vykonávania upravuje **Nariadenie Európskej komisie č. 72/2010**. Predmetné nariadenie prikazuje členskému štátu Európskej únie (ďalej len „členský štát“), aby **spolupracoval s Európskou komisiou** počas vykonávania inšpekcie a poskytol Komisii na požiadanie **prístup ku každej relevantnej dokumentácii**, ktorá je potrebná na overenie dodržiavania bezpečnostnej ochrany v letectve. Európska komisia je povinná **minimálne 2 mesiace vopred** informovať orgán členského štátu, ktorý je zodpovedný za koordináciu a monitorovanie bezpečnostnej ochrany letectva (ďalej len „príslušný orgán“), o konaní inšpekcie. V prípade potreby môže Európska komisia zaslať príslušnému orgánu členského štátu **predbežný dotazník**, ktorý má kompetentný orgán vyplniť, ako aj žiadosť o akúkoľvek relevantnú dokumentáciu. Príslušný orgán je povinný **vyplnený dotazník** a požadovanú dokumentáciu zaslať Európskej komisii najneskôr **2 týždne pred plánovaným začiatkom inšpekcie**.

Zakázané látky

Inšpekcie vykonávané Európskou komisiou

Európska komisia zašle príslušnému orgánu **správu z inšpekcie do 6-tich týždňov** od ukončenia inšpekcie. Príslušný orgán bezodkladne oboznámi s výsledkami inšpekcie letisko, prevádzkovateľa alebo subjekty, ktoré boli podrobené inšpekcii. Príslušný orgán je povinný **do 3 mesiacov** od dátumu odoslania správy z inšpekcie predložiť Európskej komisii **písomnú odpoveď**. Odpoveď musí obsahovať reakciu na zistenia a odporúčania a akčný plán s konkrétnymi opatreniami a lehotami na nápravu zistených nedostatkov. Príslušný orgán je povinný nedostatky odstrániť

bezodkladne, v opačnom prípade musí prijať kompenzačné opatrenia. O náprave nedostatkov je príslušný orgán povinný zaslať Európskej komisii písomnú odpoveď.

Nariadenie Európskej komisie č. 185/2010 o ustanovení podrobných opatrení na vykonávanie spoločných základných noriem bezpečnostnej ochrany civilného letectva a Nariadenie Európskej komisie č. 72/2010, ktorým sa ustanovujú postupy vykonávania inšpekcii Komisie v oblasti bezpečnostnej ochrany letectva, sa **uplatňujú odo dňa 29. apríla 2010**.

KORIDORY ŽELEZNIČNEJ NÁKLADNEJ DOPRAVY

V rámci novej stratégie pre zamestnanosť je **vytvorenie vnútorného železničného trhu** považované za zásadný prvok pokroku smerom k realizácii trvalo udržateľného rozvoja. V procese realizácie vnútorného železničného trhu boli významnými etapami prijatie Smernice Rady 91/440/EHS zo dňa 29. júla 1991 **o rozvoji železníc spoločenstva** a Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/14/ES zo dňa 26. februára 2001 **o prideľovaní kapacity železničnej infraštruktúry** a vyberaní poplatkov za používanie železničnej infraštruktúry. Ďalší významný posun predstavuje prijatie **Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 913/2010 zo dňa 22. septembra 2010 o európskej železničnej sieti pre konkurencieschopnú nákladnú dopravu** (ďalej len „nariadenie“).

Služby medzinárodnej a vnútroštátnej železničnej nákladnej dopravy sú odo dňa 1. januára 2007 **otvorené hospodárskej súťaži**. Hoci táto skutočnosť umožnila novým prevádzkovateľom vstúpiť do železničnej siete, trhové mechanizmy neboli a doposiaľ nie sú postačujúce na organizáciu, reguláciu a zabezpečenie nákladnej železničnej dopravy. Na účely optimalizácie využívania siete a zabezpečenia jej spoľahlivosti bolo potrebné zaviesť dodatočné postupy na posilnenie spolupráce medzi manažermi infraštruktúry v oblasti **prideľovania**

medzinárodných vlakových trás pre nákladné vlaky. Z uvedených dôvodov bolo prijaté nariadenie, ktoré upravuje **zriaďovanie železničných koridorov** pre európsku železničnú sieť pre konkurencieschopnú železničnú nákladnú dopravu. Koridory by mali priniesť kontinuitu prepojenia medzi existujúcimi železničnými infraštruktúrami.

Pravidlá výberu, organizácie, riadenia a orientačného investičného plánovania koridorov nákladnej dopravy upravuje uvedené nariadenie. Podľa čl. 2 nariadenia sa **koridorom nákladnej dopravy** rozumejú všetky určené železničné trasy vrátane železničných trajektových tratí na území členských štátov alebo medzi nimi a v prípade potreby v tretích európskych krajinách, ktoré spájajú dva alebo viaceré terminály na hlavnej trase a v prípade potreby na obchádzkových tratiach a úsekoch, ktoré ich prepájajú, vrátane železničnej štruktúry a jej vybavenia v súlade s čl. 5 smernice 2001/14/ES.

Z nariadenia vyplýva členským štátom **povinnosť zapojiť sa do zriadenia aspoň jedného koridoru nákladnej dopravy**, pokiaľ majú s iným členským štátom spoločný železničný priechodný bod. Zriadenie koridoru nákladnej dopravy navrhujú členské štáty. Na tento účel zašlú Európskej komisii (ďalej len „komisia“) spoločne list o svojom úmysle,

Zriadenie koridoru

vrátane samotného návrhu na zriadenie koridoru. Komisia návrhy preskúma a v súlade s regulačným postupom prijme najneskôr do deviatich mesiacov rozhodnutie o súlade návrhu na zriadenie koridoru s nariadením. Lehota na zriadenie koridoru nákladnej dopravy dotknutým členským štátom je 2 roky od prijatia jeho návrhu komisiou.

Zmierovanie Ak dva alebo viaceré dotknuté členské štáty **nesúhlasia** so zriadením alebo úpravou koridoru nákladnej dopravy, komisia **na žiadosť** jedného alebo viacerých dotknutých členských štátov konzultuje túto záležitosť s výborom ako poradným orgánom zloženým zo zástupcov členských štátov. Stanovisko komisie je zaslané dotknutým členským štátom, ktoré s cieľom nájsť riešenie uvedené stanovisko zohľadnia a prijmú rozhodnutie na základe vzájomného súhlasu.

Výkonná a správna rada Za účelom zabezpečenia rozvoja koridoru nákladnej dopravy v súlade s realizačným plánom zriadujú členské štáty pre každý koridor nákladnej dopravy **výkonnú radu** zodpovednú za stanovenie všeobecných cieľov pre koridor, dohľad a prijímanie potrebných opatrení. Výkonnú radu tvoria zástupcovia orgánov dotknutých členských štátov. Súčasne nariadenie stanovuje aj povinnosť zriadiť pre každý koridor správnu radu, ktorá bude zodpovedná za prijímanie rôznych opatrení. Výkonná rada prijíma rozhodnutia na základe vzájomného súhlasu zástupcov orgánov dotknutých členských štátov.

Správna rada prijíma rozhodnutia vrátane rozhodnutí o svojom právnom postavení, vytvorení vlastnej organizačnej štruktúry, zdrojoch a personáli na základe vzájomného súhlasu dotknutých manažérov infraštruktúry. Správna rada je nezávislá právnická osoba. V súlade s Nariadením Rady (EHS) č. 2137/85 zo dňa 25. júla 1985 o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZH) môže byť zriadená **vo forme európskeho zoskupenia hospodárskych záujmov**. Správna rada zriaduje **poradnú skupinu**, ktorú tvoria manažéri a vlastníci terminálov koridorov nákladnej dopravy vrátane námorných a riečnych prístavov. Táto poradná sku-

pina môže vydávať stanoviská ku každému návrhu správnej rady, ktorý má priame dôsledky na investície a riadenie terminálov.

Nariadenie v čl. 9 upravuje **opatrenia na realizáciu plánu koridoru nákladnej dopravy**. Konkrétne sa jedná o **realizačný plán**, ktorý vypracúva správna rada najneskôr **šesť mesiacov pred sprevádzkovaním koridoru** nákladnej dopravy a predkladá ho výkonnej rade na schválenie. Správna rada tiež uskutocňuje a pravidelne aktualizuje **prieskum dopravného trhu**, ktorý sa týka pozorovaných a očakávaných zmien dopravy v koridore nákladnej dopravy v dôsledku jeho zriadenia a ktorý sa vzťahuje na jednotlivé typy dopravy, či už v súvislosti s nákladnou dopravou alebo osobnou dopravou. Táto štúdia hodnotí v prípade potreby aj sociálno-ekonomické náklady a prínosy vyplývajúce zo zriadenia koridoru nákladnej dopravy.

Správna rada koridoru nákladnej dopravy určuje alebo zriaďuje **spoločný orgán**, ktorý žiadateľom umožní **na jednom mieste** a jednou operáciou predkladať žiadosti a prijímať odpovede týkajúce sa kapacity infraštruktúry pre nákladné vlaky, ktoré v rámci koridoru nákladnej dopravy prechádzajú aspoň cez jednu hranicu (ďalej len „miesto jedného kontaktu“).

Miesto jedného kontaktu poskytuje ako **nástroj koordinácie** aj základné informácie o pridelení kapacity infraštruktúry. Zobrazuje **kapacitu infraštruktúry** dostupnú v čase predloženia žiadosti a jej charakteristiku podľa vopred definovaných parametrov, ako je rýchlosť, dĺžka, prechodový prierez alebo zaťaženie nápravy, ktoré sú povolené pre vlaky premávajúce v koridore nákladnej dopravy. Miesto jedného kontaktu prijíma rozhodnutia týkajúce sa žiadostí o vopred dohodnuté vlakové trasy zrýchlenej nákladnej dopravy a o kapacitnú rezervu. Kapacitu prideluje v súlade s pravidlami o pridelovaní kapacity ustanovenými v Smernici 2001/14/ES. O týchto žiadostiach a o prijatom rozhodnutí bezodkladne informuje príslušných manažérov infraštruktúry. **Manažerom infraštruktúry**

Riadenie koridoru nákladnej dopravy

Miesto jedného kontaktu

rozumieme každý verejnoprávny orgán alebo podnik zodpovedný najmä za zriadenie a udržiavanie železničnej infraštruktúry ako aj za prevádzkovanie systémov riadenia a bezpečnostných systémov.

Miesto jedného kontaktu vykonáva svoju činnosť **transparentne a nediskriminačne**. Na tento účel zriadi register, ktorý bude dostupný všetkým zainteresovaným stranám. Uvádza dátumy predloženia žiadostí, mená žiadateľov, podrobnosti o predložených dokumentoch a o poruchách, ku ktorým došlo.

Členské štáty sa na posilnenie slobodnej a spravodlivej hospodárskej súťaže v koridoroch nákladnej dopravy usilujú o vytvorenie **porovnateľnej úrovne regulácie**. Regulačné orgány sú pre účastníkov trhu ľahko prístupné a rozhodnutia prijímajú **nezávisle a efektívne**. Regulačným orgánom môžu dotknuté členské štáty zasielať svoje sťažnosti. Každá zaslaná sťažnosť je prekonzultovaná s regulačnými orgánmi všetkých členských štátov, cez ktoré prechádza medzinárodná trasa pre dotknutý nákladný vlak.

Implementácia medzinárodných železničných koridorov tvoriacich európsku železničnú sieť pre konkurencieschopnú nákladnú dopravu by mala prebiehať v súlade s **transeurópskou dopravnou sieťou** (Trans European Network for Transport, ďalej len „TEN-T“) a/alebo koridormi **európskeho systému riadenia železničnej dopravy** (The European Rail Traffic Management System, ďalej len „ERTMS“). Na tento účel je nevyhnutný koordinovaný rozvoj sietí, najmä v súvislosti s integráciu medzinárodných koridorov pre nákladnú železničnú dopravu do existujúcej siete TEN-T a koridorov systému ERTMS. Súčasne je potrebné podporovať projekty zamerané na **zníženie hlučnosti nákladných vlakov**. Zriadenie koridorov by malo byť finančne podporené z programov siete TEN-T, výskumných programov, programu Marco Polo a iných politík a fondov únie, ako napr. Európsky fond pre regionálny rozvoj, Kohézny fond alebo Európska investičná banka. **Program Marco Polo** predstavuje finančný nástroj, ktorý podporuje **(1)** medzimodálnu dopravu, t.j. kombináciu rozličných druhov dopravy, napríklad loďou, vlakom alebo lietadlom a **(2)** cezhraničné dopravné cesty aj s krajinami mimo EÚ (TEN-T).

ULC ČARNOGURSKÝ LAW FIRM

Bratislava - Slovensko

Tvarožkova 5, P.O. Box 21
814 99 Bratislava, Slovensko
Tel.: +421-2-5720 1717
Fax: +421-2-5720 1777
Skype: ulcbratislava
E-mail: office@ulclegal.com

Brescia - Taliansko

Via Val Giudicarie 4
251 23 Brescia, Taliansko
Tel.: +39-030-221 932 33
Fax: +39-030-221 932 02
Skype: ulcbrescia
E-mail: brescia@ulclegal.com

Kyjev - Ukrajina

172 Gorkogo St., Suite 1316
031 50 Kyjev, Ukrajina
Tel.: +380-44-521 21 10
Fax: +380-44-529 17 32
Skype: ulckyiv
E-mail: kyiv@ulclegal.com

www.ulclegal.com

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva a povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeníach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď je bulletin ULC Čarnogurský PRO BONO zostavovaný s maximálnou starostlivosťou, advokátska kancelária ULC Čarnogurský nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, Mgr. Paulínu Ondrášikovou: ondrasikova@ulclegal.com alebo Mgr. Tomáša Škrinára: skrinar@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2010